СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 1. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 2-го січня 1945. No. 1. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, January 2, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНСЬКА АРМАДА З 61,000 КОРАБЛІВ ГОТОВА НА ВОРОГА В 1945. РОЦІ

ВАШИНҐТОН: — На порозі Нового Року департамент фльоти оприлюднив звіт із продукції кораблів у минулому році. У звіті виказано, що американська фльота має готових до бою 61,045 кораблів, між ними 1,167 воєнних кораблів, а 54,206 кораблів до перевозу, а все те придатне „щоб стрінути і перемогти ворога".

У самому лише 1944. р. збудовано 22,971 кораблів, а між ними 420 воєнних, 640 патрольних і таких, що закладають підводні міни. Збудовано теж 630 помічних кораблів, 557 „окружних" і 37,724 довозових для висаджування війська на сушу. В додатку до кораблів воєнна маринарка придбала в минулому році 30,070 різнородних літаків. Від 1942. року видано на розбудову воєнної фльоти $66,682,000,000. Конґрес ухвалив досі $105,647,000,000, але з цієї суми ще не зужито $12,290,000,000.

Не зважаючи на ті велитенські приготування й видатки американська фльота ще не викінчила плянованої програми в розбудові внаслідок недостачі людей до праці. До грудня 1945. року потрібно буде ще придбати 132,000 свіжих робітників для самих поправок на кораблях.

ЧЕРЕЗ СВЯТА ПРОДУКЦІЯ АМУНІЦІЇ НЕ ДОПИСУЄ

НЮ ЙОРК. — Звіт нюйорської воєнної округи виказує недостачі у продукції амунішії, спричинені святочними вакаціями. Учасі між Різдвом і Новим Роком багато робітників не явилося цілком до праці, а це загрожує цілому плянови продукції. Помічення над цією справою оприлюднив начальник округи бриґадир ґен. Стюарт Реймел, а це потверджують влас[illegible] що робітники у з фабрик воєнної продукції являються у великих кількостях. Навіть у нічних клюбах, де входиться за платним вступом, робітники радо платять високі ціни без нарікання, бо хочуть якоїсь розривки.

УРЯДОВЦІ ПІДПРИЄМСТВА ВОРДА СТАВЛЯТЬ ОПІР ВЛАДІ.

ШІКАҐО. — Урядовці підприємства Монтґомері Ворд і Спілка, правда чемно, але рішучо відмовилися послухати наказу федерального уряду і не хочуть допустити представників армії перебрати книжки підприємства, хоч армія обсадила самі крамниці. Найбільший опір ставить Суел Л. Авері, предсідник корпорації. Внаслідок цього незвісно, хто властиво веде підприємство Ворда, федеральний уряд, чи сама корпорація. Корпорація внесла спротив до суду проти перебрання крамниць армією, через те армія не знає, як поводитися. Розправу в шікаґовськім суді призначено на 3. січня 1945. р. Суддя Филип Л. Соливан порадив урядови, щоб заняття крамниць вважати лише хвилевим до часу переслухання урядовців корпорації. Ґенеральний прокуратор Френсис Бидл у Вашинґтоні оприлюднив заяву, що уряд буде пробувати спонукати предсідника корпорації Авері до співпраці вчасі заняття крамниць військом.

ЗА 800 МІЛІОНІВ НА ПОПРАВКУ ДОРІГ У СТЕЙТІ.

ОЛБЕНІ (Ню Йорк). — Ґубернатор Тамес Е. Дюї підготовив плян перебудови, направи і розбудови стейтових шляхів коштом $800,000,000 і з такою програмою виступить перед найближчим засіданням стейтової леґіслятиви. Робота, на підставі плянів, малаб розпочатися вже в 1945. році і тривати 3 роки. На підставі федеральної програми розбудови доріг стейт Ню Йорк мав би дістати $100,000,000 з федеральних фондів. Ця сума вже включена у пропонований буджет стейту Ню Йорк.

ЖІНКИ ВИКОРИСТУЮТЬ СУСПІЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Жінки робітниці творять більшість таких, що їм належиться суспільне забезпечення, але в минулому році вони не використали свого права, як показують звіти з пібраних допомог з фонду суспільного забезпечення. Це діється просто тому, що вони не знають своїх прав. Рада суспільного забезпечення звертає увагу, що багато жінок потратять претенсії до цього фонду.

НЕДОСТАЧА МАТЕРІЯЛІВ СПИНЮЄ ВИРІБ ЦИВІЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд дав дозвіл на цивільну продукцію вартости $149,233,000 в перших трьох місяцях 1945. року. Показується одначе, що навіть так малої кількости цивільних продуктів не можна буде осягнути через недостачу матеріялів до продукції.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Напперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Мексиканський сенат ухвалює вислати військо на боєвий фронт за море

МІСТО МЕКСИК. — Сенат уповажнив президента Мануеля Авілю Камача вислати мексиканське військо на боєві фронти заморе кожної хвилини, ктоли президент вважатиме за відповідне це зробити, щоб лише забезпечити перемогу Аліянтів.

Це уповаження відноситься в першу чергу до 300 членів летунської ескадрони, яка перебуває в Ґрінвил, в стейті Тексас, в Злучених Державах. Ескадрона відбуває оконечний вишкіл і має дістати свій прапор.

АМЕРИКА ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В УПРАВІ АВСТРІЇ ПІСЛЯ ЇЇ ЗАНЯТТЯ СОВЕТСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ

ВАШИНҐТОН. — Уряд Злучених Держав зробив крок, який вказує, що Америка візьме участь в політичній управі Австрією вкупі з Росією й Великою Британією.

Секретар стейту Едвард Р. Стетиніюс оприлюднив, що Джан Дж. Ергард іменований „політичним дорадником у справах Австрії при ґенералі, який командує Армією Злучених Держав на Середземнім Театрі Операцій". В такий спосіб перший раз уряд дав до пізнання, що американський ґенерал Марк В. Кларк, який командує американськими військами в Італії, має теж за завдання інтересуватися кампанією в Австрії.

ЮНРА НЕ МАЄ ДОВОЛІ ПОТРІБНИХ КОРАБЛІВ ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ ДОПОМОГИ

ВАШИНҐТОН. — Герберт Лімен, ґенеральний директор Адміністрації Ріліфу й Рігабілітації Обєднаних Держав (ЮНРА) дістав ледви кілька кораблів на перевіз допомогових матеріялів, призначених для европейських країв, звільнених спід націстівського ярма. Це сказав Лімен на пресовій конференції після свого повороту з 6-тижневих відвідин Франції.

Крім труднощів перевозу, як каже Лімен, він натрапляє ще на інші перешкоди в своїй праці. Як приклад ца це він згадав труднощі у висилці допомоги для Польщі. Йому обіцяли, що кораблі з набором для допомоги Польщі будуть могли вживати російських пристаней. Він приготовив усе потрібне, допомогова місія вже готова їхати в Польщу, але Росія не дає дозволу кораблям причалити до російських портів.

Хоч відносини з Росією є „сердечні", як твердить Лімен, вона не хоче ані допомоги з ЮНРА ані не згадує нічого про потребу допомоги для перенесення населення зграничних смуг, як це проголошено вже в газетах. Советський уряд прохає Лімена відложити свою пляновану подорож до Москви.

[illegible]аний тим усім тимбільше, що британський міністер Бонар Ло, який перебуває у Вашинґтоні, [illegible] присвоєння допомоги в Европі.

Америка протестує проти вбивства бранців

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту переслав через швайцарський уряд гострий протест Німеччині проти вбивства 115 американських воєнних бранців у Бельґії. Каже протест, що німці взяли коло Мальмеді в полон 130 американських вояків і офіцирів й всіх їх обдерли, а потім розстріляли всіх, за виїмком 15.

СТРІЧА ЧОРЧИЛА З ГРЕЦЬКИМ КОРОЛЕМ

ЛОНДОН. — Британський премієр Чорчил вернувся вже з Греції до Британії і негайно відбув конференцію з воєнним кабінетом, а потім з грецьким королем Юрієм Другим. Конференція з королем відбулася в осідку британського уряду.

ПОВСТАНЦІ У ФРАНЦІЇ ЛІНЧУЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ

ПАРИЖ. — Невдоволені поміркованим становищем французького уряду супроти чистки співпрацівників з німцями, французькі повстанці напали на вязницю й розстріляли шість осіб, що були засуджені за співпрацю з німцями.

Французький суд засудив на смерть французького ґазетяра Анрія Берода, котрий підчас війни писав за німцями, а проти Анґлії й Америки. Адвокати боронили його тим, що мовляв він і до німецької окупації писав усе за звичайною фашистівською лінією, проти жидів, масонів і демократичних країв.

ВИСТУПИ БРИТІЙСЬКОЇ ПРЕСИ ПРОТИ АМЕРИКИ

ЛОНДОН. — Британська преса видно болючо поіритована критичним відношенням Америки до Британії. Поважний британський тижневик „Економист" каже, що амерканська політика супроти Британії заставляє пересічного британця махнути рукою на американську співпрацю й ждати помочі тільки від советської Росії.

З ЗАВЗЯТИХ БОЇВ НЕДАЛЕКО МІСТА КЛЬОНІЇ НАД РЕНОМ. — Як поглянути на цей образ, що має представляти те, що лишилося в німецькому місті, недалеко Кольонії, з величаєої спортової палати, то можна вирobити собі погляд, яка то безпощадна і завзята боротьба ведеться тепер на західно-европейському фронті. Це американські вояки з Десятої Армії спішать займати позиції в щойно здобутім ворожім місті.

АМЕРИКАНЦІ ПОВЕРТАЮТЬ ХВИЛЮ В ДРУГИЙ БІК

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Клин, що його загнали німці в аліянтські лінії в Бельгії й Люксембурґу, починає кришитися під ударами військ ґенерала Айзенговера. Удари ці намірені й на його ніс і боки німецького клина. Контрофензива американських військ видимо завершується успіхом. Ворог ще пробує офензиви, але його удари щораз рідші й слабші й цілю їх видно є радше ослабити аліянтські удари, ніж посунути назад аліянтські лінії.

Вістря ворожого клина відсунено назад аж до Рошфорту, 11 миль на полудневий схід від Сель. Третя Армія ґенерала Петона посунулася на північ 35 миль широким фронтом, в одних місцях на 1 милю, в деяких інших аж 4 милі наперед. Коло Віґельбаху вона вже дійшла знову до німецької границі.

Аліянтські бомбовики били по залізничих лініях, що обслуговують ворожі сили, та вибили ворогові з боєвої лінії 63 повзи.

ГЕРОЙСЬКИЙ ОПІР 101. ДИВІЗІЇ.

З усіх боїв між американцями й німцями приходять тепер вісти про геройську поставу американських військ підчас скрутних ментів німецької офензиви. Найзамітнішою подією цеї кампанії, що перейде певно в історію американської зброї, є геройська оборона 101. дивізії коло Бостонь.

Коли німці окружили її з усіх боків, вони вислали її команді домагання негайної здачі. Її командант, ґенерал МекОлиф, відповів німцям одним словом: „Натс!" (американський „сленґ", що його можна перекласти такими словами, як: пустяки; дурне; скажи такому, як ти самий). Ґенерал потім повідомив своїх вояків про цю відповідь і цим загрів їх до завзяття.

НІМЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ ДВА АМЕРИКАНСЬКІ ШПИТАЛІ.

Німецькі літаки скинули бомби на два американські військові шпиталі, один у північно-східній Франції, другий у Бельґії. Оба шпиталі були виразно зазначені такими великими червоними хрестами, що їх певно з повітря можна було бачити на велику віддаль; зрештою ці хрести були там намальовані самими німцями вчас їх окупації.

В одному з тих шпиталів згинуло 15 осіб, а коло пів сотки вийшло з поважними ранами. Німці скинули на нього бомби з великої височини в незвичайно ясний день. У другім шпиталі було підчас бомбардування коло тисячка осіб, пацієнтів і обслуги.

ФРАНЦІЯ ПОЧИНАЄ ТВОРИТИ ПРАВИЛЬНУ АРМІЮ.

ПАРИЖ. — Під натиском загальної опінії тимчасовий французький уряд збирається мобілізувати військову клясу з 1943. року вже до кінця січня. У цій клясі є коло 200,000 вояків.

До весни мається почати військовий вишкіл усіх чотирьох кляс рекрутів, що не були покликані до військової служби через німецьку окупацію.

Аліянтські круги висказують своє здивовання зприводу цих французьких заряджень, бо існуючі французькі військові відділи мають слабе узброєння.

БОЛЬШЕВИКИ НАБЛИЖАЮТЬСЯ ДО „СЕРЦЯ" БУДАПЕШТУ.

ЛОНДОН. — Берлін доносить, що большевицькі війська наближаються вже до горіючої мадярської столиці. На вулицях Будапешту, мовляв, ведуться бої, що своєю завзятістю нагадують Сталінград.

За московським комунікатом, в атаці беруть участь ударні війська Червоної Армії. Будапешт уже окружений з усіх боків. Бої часто переходять у рукопашну боротьбу. Вулиці Будапешту просто завалені ворожими трупами й розбитими гарматами й повзами. На одному горбі Піліс, на північ від міста, вбито за один день півтретя тисяча мадярів і німців.

У Словаччині Червона Армія перебралася через ріку Ґрон, остатнє заборона на дорозі до Братислави й Відня.

ВОРОЖА ОФЕНЗИВА В ІТАЛІЇ ЗДЕРЖАНА.

РИМ. — Німецьку офензиву в Італії здержали аліянтські літаки. Американські війська посунулися наперед долиною Серкіо. Головну ролю в цьому наступі грають американські муринські війська.

ЯПОНЦІ ДОНОСЯТЬ ПРО АТАКУ НА КОНВОЙ.

ВАШИНҐТОН. — Японське радіо каже, що у проливі Суріґао (на північ від филипинського острова Мінданао) зочено великий американський конвой, зложений з 30 транспортових кораблів і 20 ескортуючих їх воєнних кораблів, та що японські літаки почали атаку на той конвой. Вороже радіо не говорило, куди везе війська зочений ними конвой.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ОЧАЙДУШНА ГРА

Дими боїв німецької офензиви на західному фронті в Европі вже досить піднялися, аби можна на ситуацію поглянути повним оком та зміркувати, що саме сталося, які його причини та які правдоподібні наслідки. Аліянтська цензура, що спершу здушувала свобідну вияву вісток, аби не пошкодити аліянтській стратеґії, тепер попускає, ба й самий уряд уже розкриває річи, які тільки він може знати.

Отже нині вже не підлягає ніякому сумнівови, якими саме військами німці довершили цеї несподіваної офензиви. Були це ляндштурмові резерви, вишкребтані „вішателем" Гімлєром зо самого дна німецьких засік мужеської сили. Риштовані добрим модерним воєнним знадобям ці висівки, під командою безоглядних людей, могли на якийсь час робити те, що інакше могло би видатися чудом.

Що ця офензива в значній мірі покладалася на чинник несподіванности, це нині загально відоме. Аліянтські команданти зовсім не закривають факту що вони були цею офензивою заскочені. Ворог сконцентрував проти Аліянтів великі сили, а аліянтська розвідка про це начас не дізналася.

Та аліянтські провідники зовсім не думають займатися питанням, хто тут завинив і кого треба покарати. Вони займаються передусім питанням, як задержати офензиву, а потім питанням, як зробити, аби з офензиви німцям вийшла не користь, а шкода. Аліянтські провідники видно не сумніваються, що це їм удасться. Американський секретар війни Стимсон каже з довірям, що німецька офензива переміниться в катастрофу для націстів. Як він видавав цю заяву, ситуація на західному фронті в Европі всеще була поважна, але загальні вигляди війни для американських армій ставали з кожною годиною щораз кращі, хоча в подробицях тут і там ситуація могла ще лишати багато до бажання.

Власне ця несподівана ворожа офензива показала найкраще вартість американського вояка. Вона виявила його кольосальний героїзм. Американський вояк переживав пригоди, які вповні відповідали ославленій фразі американського ґенерала з громадянської війни, що мовляв війна це пекло. Але він переживав ці пригоди без нарікань, без паніки, а зо запертям і завзяттям. Американський вояк показався „старою войною", якого самим пеклом залякати не можна.

І коли ця постава американського вояка дає нам ґарантію за поворот воєнних подій у нашу сторону на поли бою, то, як каже секретар Стимсон, нам треба дивитися, аби ворогови не повелася його друга офензива, котру він підпустив одночасно зо своєю мілітарною офензивою, офензива, намірена на розбиття між американцями й британцями. Як ворогови не поведеться ця офензива в запіллю, то разом з поразкою на полях бою, з німецького зусилля вийде для німців не тільки невдача, але й поразка, яка може показатися фатальною.

Ще одна осторога перед політикою сфер впливів

Ліберальна Партія подала до публичного відома своє письмо до президента Рузвелта в міждержавній справі, спеціяльно про небезпеку політики сили й сфер впливів. Відноситься отже заява до справи, яка тісно звязана з проблємою повоєнної відбудови світа й без огляду на те, яку силу представляє ця орґанізація, що подає цю заяву, заява повинна зацікавити всякого, котрий розуміє вагу розумного впорядковання міждержавних справ по теперішній світовій війні.

Каже Ліберальна Партія, що в теперішню пору серед Обєднаних Держав панує не єдність, а розєднання. Для дальшого ведення війни й для впорядкування повоєнного світа треба власне єдности, а ця існує тільки в фантазії, а не на ділі. Потребу єдности признавали нераз провідні політики Обєднаних Держав, але все це не повинно закривати нікому очей на справжній стан річей. Ще 18. листопада 1943 року натякував тодішній американський секретар стейту Кордел Гол на зорґанізування такої єдности; мовляв він, що вже більше не буде треба сферів впливів, аліянтів, рівноваги сил, ні ніяких інших подібних спеціяльних заряджень з нещасної минувшини для збереження інтересів. „Тимчасом цілий світ оглядає нині", каже Ліберальна Партія, „брутальні заходи для збереження двох сфер впливів, які вирізується за замученого тіла Европи. Не дивлячися на запевнення Гола перед конґресом та запоруку московської Декляраціі Чотирох Держав, як також інших основних угод Обєднаних Держав, дві більші потуги, Совєтський Союз і Велика Британія, тепер аґресивно розвивають свої сфери впливів".

Каже Ліберальна Партія, що коріння цих сфер впливу лежить у недовірю й ривалізації між чільними членами Обєднаних Держав. Британський секретар заграничних справ Антоні Іден виразно признав, що Британія шукає сфери впливів, коли він сказав 28. вересня цього року до британського парляменту, що „це дасть нам більше поваги серед інших великих потуг, якщо ми будемо говорити й за Британську Імперію й за наших сусідів у західній Европі". Він говорив очевидно головно про Францію, але з того часу Франція вимитнулася з обіймів Британії та зробила договір взаїмної допомоги зо Совєтським Союзом. Отже Велика Британія вже не може говорити за неї, а політична кріза в Греції, Італії, Бельґії й Еспанії, каже Ліберальна Партія, грозить ще далі ослабити вигляди Анґлії та в її конкуренції з Росією й Злученими Державами.

„Тимчасом, Росія, оживлена новим націоналістичним духом і бажанням добитися панівного становища в Европі, консолідувала свою сферу впливів. Покищо ця сфера впливів є твердше закріплена ніж британська, але без огляду на те, котра з тих сил остаточно запанує над Европою, дальше продовжування політики сили запобіжить орґанізації тривалого мира й викличе війни".

Далі Ліберальна Партія вказує на можливий відємний вплив такої ситуації на само ведення теперішньої війни:

„Чого ми боїмося найбільше, пане президенте, то двох двох річей. Поперше, як наш край зрозуміє, що діється в світі, американці почуть сумніватися, чи війна принесе зміну на краще. Такі сумніви скоро почнуть підривати воєнні настрої краю. Подруге, ми боїмося, що як сфери впливів, військові аліянси й імперіялізм стануть установленим засобом діяння великих держав, то ми не зможемо довго опиратися в нашім краю різним могучим імперіялістичним натискам, які вже слідно тепер. Повітряний імперіялізм, нафтовий імперіялізм, торговельний імперіялізм, фінансовий імперіялізм так само небезпечні як територіяльний імперіялізм і з конечности до нього доводять.

Подавши такий образ міждержавної політики світа, Ліберальна Партія відкликається до президента Рузвелта приняти й повести позитивну заграничну політику. Америка повинна повернути до засад Атлянтійського Чартеру й відкликнутися до совісти світа. Американський уряд повинен поробити неґайні кроки для створення репрезентативної Ради Обєднаних Держав та виробити й проголосити світову політику Злучених Держав. Закінчуючи своє письмо до президента, Ліберальна Партія виступає проти дотеперішнього вироблювання заграничної політики ратами. Постійний мир може опиратися тільки на широкій демократичній міждержавній орґанізації.

Як сказано вгорі, величина партії, що підносить ці думки, не рішає про слушність піднесених нею думок. Думки треба розглядати в світлі правди й дійсности. Одначе факт, що з такими думками не виступила ніодна з двох великих американських партій а тільки одна зо слабших „третіх" партій, вказує на те, як багато остається до праці тим, які признають слушність думок, піднесених у письмі Ліберальної Партії.

Микола Чубатий.

Світ хорий на брак моралі в міжнародному житті

Годі заперечити, що теперішне міжнародне положення зайшло у зовсім сліпу вулицю, що повстав правдивий хаос по обидвох боках воюючого фронту. По стороні держав Осі хаос викликаний їх розгромом на полі бою та катастрофальним розпадом цілої системи, що її хотіли збудувати націсти та італійські фашисти в Европі та японці в Азії. Новий націстичний порядок в Европі завалився, Нова Східна Азія хитається. Цілий ланцюх сателітів фашистівських держав заломився та послушно з крайности фашизму перекинувся в противну скрайність — комунізму, або системів близьких комунізмови.

На терені звільнених зпід націзму держав розгорілися льокальні прокомуністичні революції з одного боку та боротьба за сфери впливів великих держав з другого. Греція, Італія, Бельгія, Болгарія, Югославія, Румунія та Польща є ясним прикладом цього.

По стороні аліянтських держав теж немає тої однодушности, яка була в перших двох роках війни; немає того ідеалізму, який тоді міг поривати невтральні народи вступати в гурт Обєднаних Націй та притягати для справи Аліянтів симпатії по обох боках воюючої лінії.

Мораль чи сила в міжнародньому життю.

Прикра справа з Атлянтійським Чартером, основними точками нового кращого світа, підірвала моральний кредит справи, за яку боремося. Немає сумніву, що лихим духом, руйнуючим моральну систему Аліянтів, є Совєти, які перші практично погребали засади, проголошені в Атлянтійськім Чартері, а згодом стали приневолювати союзників і теоретично підкопати цей документ, що мав стати у теперішній війні тим, чим у попередній були 14 точок Вилсона та його ідеалістичний порядок світа, збудований на праві кожного народу самовизначити свою майбутність.

Нині того морального фундаменту брак, тому поставили в Домбартон Овкс силу як одинокий інструмент при полагоджуванню нового порядку світу, натомісць була там глуха мовчанка про права народів та одиниць. Але й сила може бути тільки тоді успішна, коли є однозгідність цілей та однозгідність способів поступовання всіх партнерів, що взяли на себе відповідальність силою утримати новий лад у світі.

Ніхто хіба не буде закривати очей, що тої однозгідности немає ні поміж трьома великими державами Америкою, Британією та Росією, ні поміж всіми трьома великими державами та двома додатковими партнерами, Китаєм та Францією. Що більше, навіть однозгідність, яка дотепер була поміж Америкою та Британією, в останнім часі зістала нарушена подіями в Греції, Італії та останною промовою премієра Чорчила. Але й це не все. Не має навіть однодушности внутрі самої Британської Імперії, себто немає однозгідних поглядів на новий кращий світ поміж матерним краєм Анґлією та її домініями, з яких кожна, як відомо, управнена до власної заграничної політики.

Кращий повоєнний світ та миролюбиві народи.

Показується, що сила не все є найкращим середником при порядкуванню світа, особливо на дальшу мету. Показується, що без моральних основ у міжнародній політиці, підірваних завойовницькою політикою Совєтів, новий кращий світ не склеїться. Нині само поняття „кращий світ" викликує у душі людини найщиріше відданій ідеалам свободи й братерства поміж народами й людьми дуже сумні та скептичні думки.

Натомісць поняття „миролюбивих народів", яке то поняття стосувалося тепер так без застережень до всіх союзних держав без вийму, не витримує зустрічі з реальним життям. Найбільше миролюбиві країни, як Фінляндія, балтійські держави, Україна, нині в неволі, та якщо хотять жити, мусять покинути свою миролюбивість, щоб перейти у підземелля та боронити проти офіціяльно „миролюбивої Росії" свого національного істнування.

Міністер Берендзен про неморальність Ліги Націй.

Причина цього міжнароднього хаосу одна: це брак моралі у міжнародній політиці. Захитання авторитету Атлянтійського Чартеру, на який досі всі покликувалися як на цитати Святого Письма, ще тільки більше зробило положення безнадійним. На це звернув увагу диплёматичний представник Нової Зеляндії в Америці Карло А. Берендзен на зібранню так званої Ґілди Метрополитен Опери в Ню Йорку в дні 23. грудня в антракті вистави „Трістана та Ізольди". Варто зацитувати його глибокі слова, що найкраще уймають суть та причини теперішнього хаотичного положення у світі. „Іде про моральну проблему, яку тепер світ має розвязати", говорив мін. Берендзен. „Якщо ми її тепер не розвяжемо в площині моральней, то не розвяжемо проблеми світа в іншій площині. Це що ми тепер держимо в наших руках, ми, мужчини та жінки по цілому світу, це ніщо менше, а тільки судьбу людства".

„Упадок Ліги Націй був спричинений її моральним розпадом. Ліґа тому впала, що її члени не мали відваги та попочуття змислу поступати справедливо. Ліґа впала через помилкове та хибне поняття, що міжнародна мораль може йти окремими шляхами від моралі приватної одиниці.

„Ліґа Націй впала тому, що забагато народів у веденні своїх міжнародних справ трималися політики, що слово приречене державою неконечно її вяже, що догідність приприносить більшу користь, ніж моральна засада, або що можна дбати про еґоїстичні інтереси своєї нації, не оглядаючися на міжнародну справедливість, або що ми не потребуємо багато клопотатися нашими сусідами так довго, як довго коло нас добре, або що одно і друге є рівно можливе та справедливе — ратувати наші діти, кидаючи сусідські діти у бурунн филь.

„Життя та щастя наших дітей та дітей наших дітей так далеко, як далеко може сягнути наперед наша думка, залежить нині від нас. Якщо ми поступатимемо споглядаючи на минуле позад себе, буде записано, що це була дійсно найкраща година людства".

Минуле в світлі теперішности.

Чи можна кращими словами представити це беззаконня, що діялося 20 літ між обома війнами під крилами Ліґи Націй, дарма, що у її статуті поставив такі взнеслі засади американський президент Вилсон? Зокрема всі беззаконня поверсальського порядку, доконувані на українськім народі її сусідами, це немов живі приклади тих слів, що їх виголосив міністер Берендзен. Чи можна представити собі більшу міжнародну неморальність, як приймати в члени Ліґи Націй, установи для береження прав народів та людини, ось такі Совєти таки зараз безпосередно по масовім морді, доконанім на міліонах українського селянства в роках 1932-1933! Чи можна представити собі більшу неморальність, коли ця сама держава, потоптавши волю низки народів, мала як постійний член Ліґи боронити її аґенд як установи збудованої на ідеольоґії самовизначення народів?

Чи слова Берендзена це не живий приклад поступовання Ліґи Націй з ясним як білий день злочином польської пацифікації над західними українцями? Чи не відріклася Польща зобовязань дати автономію Галичині, затягнених тоді, коли її остаточно дістала. Чи не відкинула односторонним

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІҐТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"
— 105)

Проти уланів — Кривенького і Аксюткина прямих доказів не було. Підсумовано обчислення завідуючих господарством з артільщиками і посвідки про виплату грошей продавцям впродовж весни і літа. Рахунки трохи перевищали конфіскована у артільщиків суму. Посвідки підписані більше знаком хреста, а за неписьменних розписувалися тіж артільщики. До вини улани не признавалися, але як дійшли до так великих грошей — пояснити не вміли. Плели дурниці, збивалися, підняті вояками — відпоручниками полків — на сміх. Про золоті річи і австрійські корони винуватих вже й не питали. Боронити підсудних не визвався ніхто. Клепцов оформив обвинувачення й докази довготривалих грабунків населення, а одночасно сталого обкрадання державного скарбу з метою збогачення і домагався для всіх пятьох кари смерти. Хвилин через кілька проголошено одноголосний присуд — винні. Почулися схлипування, прохання помилувати, та... самі вони не милували нікого.

Присуд передано Паволоцькому на підтвердження. За ним слідом зайшов до хати завідуючий господарством новоархангельського полку, ротмістр ранґою. Почав доводити, що присуд занадто жорстокий, адже безпосередніх доказів вини уланів нема.

— Так, може жорстокий, — сказав на те Паволоцький, — однак по мойому, зовсім справедливий.

— Сумніваюся, пане полковнику! — перечив той. — Що буде, як вони невинні? Життя їм не вернете! Я й самий не вірю у їх невинність, трохи воно є! І оті золоті річи і такі суми гроша! Всеж вони заслуговують лагіднішого виміру каре. Ну, пять чи десять літ дисциплінарного батальону.[47])

— Для злодіїв і грабітників у мене злагіднення немаж і не буде! — осадив ротмістра. — По друге, ми в ворожому оточенні, возитися з злочинцями не можемо. Раз ви так за ними обстаєте, добре! Дайте незбиті докази, що ваші улани набули гроші й річи чесно, — я призначу перегляд їх справи. Тільки чесним шляхом таких сум ніхто не набував. Ви ось в ранзі ротмістра, а по посаді — помічник команданта полку. Скільки в рік ви зекономите зо своєї платні?

— Рублів шість-сім соток.

— Отже бачите. А вони по три рублі одержують місячно і за чотири місяці зекономили без малого не по десять тисяч. Таких сум чейже вони не знайшли десь на дорозі.

— Все так, пане полковнику! Але вони сімейні! Шкода дітей сиротини.

— Війна міліони сиротами робить. Можнаб їм пробачити один випадок грабунку. Натягнулосяб якось оправдання. А тож місяці тяглося. Шкодували вони людських дітей, забираючи одинокі засоби їх життя? Вони крадуть, грабують, тоді, як міліони людей крівавляться й гинуть. Мені дивно, що ви приходите за них прохати.

— Мною руководять одні гуманні згляди — ротмістр оправдувався. — І те, що проти Кривенького чи Аксюткина прямих доказів нема. Засуджувати на основі самих припущень, без юридично обоснованих доводів — ризиковно, пане полковнику. Росія правова країна.

— Так, кожна країна правова. Тільки право у кожній установляється не якимись вищими силами, а звичайними, більше чи менше совісними людьми. Існують на землі і такі правові країни, де ошуства, навіть грабіжництво, всякі крадіжки леґалізовані законом. Там судять людей не за самий грабунок, тільки за неплачення податку. Докиж злодій чи грабівник податки ретельно виплачує закон його ремесло навіть охороняє... Таким правом я руководитися не буду... Для мене вистарчає, що ваші артільщики мають такіж великі суми гроша; що три інших, проти котрих є прямо докази їх злочинности... Всяких клявзулів закону я не знаю, та руководить мною сумління і моє переконання у злочинности всіх пятьох засуджених... Гуманність, чи там милосердя, в імя яких ви до мене прийшли, з справедливістю в парі не ходять. Я хочу бути справедливим і тільки справедливим... Хто з гуманних зглядів просить для злочинців помилування, той по мойому помагає злочинам розповсюджуватися.... Отже... — Зміни присуду не буде!... — докінчив за Паволоцького ротмістр. — Не буде!... — Паволоцький потвердив. — Судив злочинців не я... Не мені й присуд змінювати.

По відході розчарованого ротмистра Паволоцький ще раз уважно прочитав вирок. Жаль було людей, та обурення охоплювало на їх злочинність. Шукав якогось оправдуючого мотиву для злочинців і не знаходив. Бив у вічи й тямку холодно обдуманий обрахунок нажитися коштом обездолених селян з кожного рядка судової розправи. Задумався... Важко брати на себе ролю найвищого судді. Життя тих пятьох залежить від одного його слова...

По хаті вештався повільний Дегтяренко. Згодом зайшли Отаманенко з Волосенком. Якось так склалося, що кулеметна команда все розташовувалася обіч третьої сотні і обі разом кожної хвилі були у Паволоцького під руками. Рішив запитати їх думки. Почав від лагідного Дегтяренка:

— Скажіть мені, Степане, що ви робилиб з отим вироком, якби так були на мойому місці?...

(Дальше буде).

[47]) Щось наче воєнні каторжні роботи.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

Різдвяне послання папи Пія XII.

З нагоди Різдва, 25. грудня 1944 р., папа Пій XII. оголосив послання, яке містить у собі так багато матеріялу на теми суспільні й політичні, що загально вважають це послання історичним документом. З огляду на це вважаємо за вказане подати нашим читачам не лише загальний зміст цього послання, але теж і деякі вийімки в дослівнім перекладі.

На вступі до свого послання папа пригадує, що це вже шестий рік страшної війни, але спосеред стогонів на побоєвищах всетаки чути голос надії. Навіть серед притуплених війною народів обуджується надія на поправу відносин.

Проблема демократії.

„(Народи) заняли нове становище до держави і до тих, що над ними панують" — сказано в посланню. „Це становище таке, що виявляє запити, критику і недовіря. Навчені гірким досвідом, вони тепер стають агресивними в спротиві проти скупчування в одних руках диктаторської сили, якої не можна ні критикувати ні нарушувати. Народи домагаються такої системи правління, яка більше відповідалаб гідности й свободі громадян. Люди, діткнені до самої глибини душі, дійшли до переконання..., що як би так вони мали були можливість критикувати і направляти діяльність влади, світ не був би втягнений у круговорот винищуючої війни. А щоб у будучности вимимути повторення такої катастрофи, треба нам покласти успішну гарантію в руки самого народу...

„Ледви чи треба пригадувати, що на підставі науки Церкви „не є забороненне вище цінити помірковану народню форму влади, одначе без упередження до католицької науки про початок і виконування влади". Також Церква не тивиться різним формам влади, але під умовою, що вона є спосібна сама собою забезпечити добро своїм громадянам (Лев XIII, енцикліка „Лібертас" із 20. червня 1888)...

„Коли приймемо, що демократія у цьому широкому значінню, допускає різні форми і що її можна приноровити як у монархіях так і в републиках, виринає перед нами два питання. Перше: Які то признаки мають вирізнювати людей, що живуть в демократичнім ладі і під демократичним режимом? Друге: Які признаки мають вирізнювати одиниці, в руках яких спочиває керма уряду в демократичнім ладі?

1. Признаки громадян в демократичнім ладі.

„Він (громадянин) має право висловити свої власні погляди на обовязки так і на жертви, які на нього накладається; він не має бути приневолений до послуху без вислухання його думки. Оце два права громадянина, які міститься в понятті демократії, як зрештою само слово вже на це вказує.

„Із солідности, гармонії й добрих успіхів, яке виходять із цього відношення між громадянином і урядом можна прийти до висновку, котра то демократія є справді благодатною і добре зрівноваженою, та яка є її життєва й рушійна сила й сила розвитку...

Нарід і „маса".

„З повище сказаного вийде перше заключення із своїми практичними наслідками. Держава не має під собою ані механічно не зводить разом на якійсь території безобразну масу одиниць.

„Вона повинна бути органічно в практиці й організаційною злукою живого народу. Нарід і безобразна товпа (або як то називають її „масою") це два різнородні поняття. Нарід живе і ворушиться власною життєвою енергією. Маса сама в собі є непорушна і її можна попихати лише силою спози неї. Нарід живе повнотою життя, яке жевріє в цих одиницях, з яких нарід складений. Кожна така одиниця, на своїм місці і на свій лад, є людиною, свідомою своєї власної відповідальности і своїх власних поглядів.

„Маса, навпаки, жде на спонуку звідки іде; вона є іграшкою в руках кожного, хто використує її інстинкти і почування; вона готова на переміну йти раз під одним прапором, завтра під іншим.

„Справжнє життя, яке кипить у народі, розливається по цілій державі і по її органах. Із енергією, яка все відновляється, воно вливає в них свідомість їхньої відповідальности, і це є інстинкт спільного добра.

„Держава може теж користуватися елементарною силою маси, коли нею вміло керує і нею орудує. В руках одного амбітника або й кількох, штучно зціплених для особистої користи, сама держава, при підтримці маси, зведеної до ролі звичайної машини, може наложити свої примхи на ліпшу частину справжнього народу. В такім випадку спільний інтерес буває поважно і на довгі часи покривджений у такому поступованню і таку кривду звичайно важко направити.

„Отже з цього виходить ясно інший висновок: Маса, така як ми її щойно представили, є основним ворогом правдивої демократії та її ідеалу свободи і рівности. У народі, що вартує назви народу, громадянин чує у собі самім свідомість своєї особистости, своїх обовязків і прав і своєї свободи обєднаної для шанування свободи й гідности інших... У державі кожен має право жити в пошанівку своїм власним життям у такім місці і серед таких відносин, в яких його примістило у своїх плянах і замислах Боже Провидіння.

„Всупереч такій картині демократичного ідеалу свободи й рівности під владою уряду, встановленого чесними і розумними людьми, яке є позорище життя в демократичній державі, полишеній на ласку маси?

„Свобода, яка є моральним обовязком одиниці, переміняється в тиранську претенсію дозволити людині на свобідний вибух пристрастей і лакімства на шкоду інших. Рівність вироджується до механічного рівня, до безбарвної однообразности, при чім затрачується і щезає почуття правдивої чести, особистої активности або пошани для традиції й гідности, словом — для всього, що життя дає.

„І єдиними, що вирятувалися з такого положення, є з одного боку жертви, оголомшені злудою своєрідної демократії, яку вони наївно приймають за правдиву демократію з її свободою й рівністю; з другого боку такий стан можуть пережити менші або більші гуртки визискувачів, які навчилися, як уживати сили гроша й організації на те, щоб забезпечити собі упривілейоване становище понад іншими і так присвоїли собі владу".

(Кінець буде).

актом меншеєтвих трактатів, щоб могти православні церкви безкарно руйнувати та переводити насилля релігійне в так званих ревіндикаціях. Чи не пхала та сама влада полковників Чехів у пропасть, забираючи їх в найгіршім для неї часі Заользе? **Чи не пхала Карпатську Україну, нікому не грізну малу країну, в ярмо мадяр? Чи поступовання з Абісинією та зі санкціями проти Італії не є доказом тої самої неморальности.**

Це все належить до минувшини, але міністер Берендзен кидає оком у майбутність та новій установі, спадкоємниці Ліги Націй, немов радить з місця усунути можливість неморального полагоджування справ живих народів.

Перед нами сумні прямо безнадійні гороскопи, чи світ не йде в напрямі ще більшої неморальности, коли такий режим як совєтський дістає право над життям та смертю нових ще міліонів без ніякої міжнародної гарантії, що навіть основні права народу та людини будуть збережені та пошановані. І це мабуть мав на увазі міністер Берендзен, тільки що його урядова позиція як союзного дипльомата не позволила йому свобідно про це безнадійне майбутнє говорити, дарма, що воно безмежно тривожить душу тої високо шляхотної людини.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДЕТРОЙТ, МІШ.

З діяльности Українського Народного Дому.

Довго ожидане підприємство на сплачення довгу У. Н. Дому при Мартин вулиці відбулося в неділю дня 19. листопаду. Та публика, на жаль, не конче дописала. Навіть самі члени не виявили належного заінтересовання своєю рідною інституцією.

Про докладний звіт і чистий прихід з цього підприємства, як рівнож з цілорічної діяльности урядників, буде поданий звіт на річних зборах У. Н. Дому, які відбудуться в неділю, дня 7. січня 1945, в годині 2-гій пополудні. А в наступну неділю 14. січня, відбудеться великий річний бенкет, спільний обід всіх членів і симпатиків У. Н. Дому. Зараз по обіді буде заприсяження нових урядників на 1945 рік.

Отже тепер є обовязком всіх членів прибути на ці два головні підприємства якнайчисленніше.

В останніх двох роках заряд У. Н. Дому винаймав салю на новорічні вечірні забави приватним людям чи товариствам. Та цього року урядники постановили на своїм черговім місячнім зібранні, щоб У. Н. Дім самий відсвяткував цьогорічний Новорічний Вечір, який припадає на неділю дня 31. грудня 1944 року.

Саля Народного Дому буде гарно-святочно прибрана, з добірною музикою та смачною перекуською.

Треба лишень, щоб члени і приятелі У. Н. Дому численно прибули привитати Новий Рік у своїй рідній інституції.

Іван Каменецький,
рек. секретар.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

„За Неман іду".

Співацько - Драматичне Товариство „Боян" при українській православній церкви св. Михаїла улаштувало 17. грудня на прохання громадян другий раз представлення „За Неман іду", оперету в 4. діях зі співами і танцями. Теж і тим разом галя була заповнена, а аматори постарались ще краще віддати свої ролі. Хорові співи і співи сольо аматорів викликали бурю оплесків.

Підчас павзи громадяни зложили жертви на Український Конгресовий Комітет, а то по $1.00: о. П. Білон, о. В. Каськів, Р. Вецал, Е. Заяць, А. Сусла, Ю. Самборський, а дрібними $21.60. Разом $27.60.

КАЖЕ, ЩО ЯК КРАЇНА В НЕБЕЗПЕЦІ, ПОВОЄННЕ ПЛЯНУВАННЯ НЕ НА МІСЦІ.

Директор Бюра Оборонної Транспортації, пол. Дж. Монро Джансон, зауважує, що коли „ми воюємо на двох фронтах, то всякі балачки про „повоєнні пляни є не на місці", бо треба знати, що такі люди, які люблять бавитися в повоєнні пляни, відвертають нашу увагу від воєнних змагань. Нам треба розуміти, що „кожна унція енергії повинна бути віддана в першу чергу на вигру війни". — OBI.

—o—

АМЕРИКАНСЬКІ СКАВТИ НАЗБИРАЛИ БАГАТО СТАРОГО ПАПЕРУ.

Рада Воєнної Продукції заявила, що як цього року велика кампанія за збіркою старого паперу, що закінчилася 30. вересня, то американські скавти назбирали більше як 100,000 тонів. — OBI.

ВПИШІТЬ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

НЕ МАРНУЙТЕ ПАЙКОВОЇ ГАЗОЛІНИ

Бюро Контролі Цін заявляє, що власники авт, які вживатимуть пайкуваної газоліни на подорож до зимових місць відпочинку, можуть втратити право на купно газоліни. Адміністратор згаданого бюра, Честер Бовлс, заявив, що БКЦ вже приготовляється до того, щоби спинити непотрібне витрачування газу на прогульки до зимових ресортів. Бовл сказав, що ті власники авт, які витрачують газоліну на прогульки, можуть втратити свої пайкові купони. Прилапавши їх на гарячім вчинку, вони будуть покликані перед комісією, яка має право відобрати в них не лиш пайкові купони „В" і „С", але й купони „А". — OBI.

—o—

ЗАПЕРЕЧИВ ПОГОЛОСКУ ПРО БІЛЬШІ ПАЙКИ ОПАЛУ.

Адміністратор петролю, Гаролд Л. Ікес, сказав, що поголоски про те, що вже є більше опалу, та що цього місяця або від першого на другий рік побільшать пайки, є неправдиві. Такі поголоски опубліковано, але вони є „безосновні і дуже зле, що їх поширюється." OBI

Д-р А. Т. Кібзей.

"Т" НЕДУГА Т. ЗВ. МІКДАЛКІВ

(Diseases of the Tonsils).

Є всілякі роди недуг мікдалків, а саме:

1. Остре запалення мікдалків. (Acute Tonsillitis).

Воно буває спричинено через бактерії і звичайно чіпається старших дітей: рідко коли немовлят. Причиною цеї недуги є часом перестуда. Особливо тоді, як дитина є слабого здоровля, або коли у неї мікдалки за великі.

Ця недуга чіпається також дітей як епідемія, звичайно в шкільнім віці; в поодиноких випадках вона й заразлива.

Але також й інші заразливі недуги можуть бути причиною такого запалення, приміром дифтерія, шкарлятина, кір, ревматизм, сифіліс і т. п.

Прояви недуги. Остре запалення мікдалків зачинається часто болем горла, дрощами в крижах, в руках та ногах й загальним ослабленням. Температура тіла підноситься до 103° або й до 105° Фар. Живчик прискорений, язик обложений, віддих тяжкий, а при тім запір і густава моч. Мікдалки напухають і червоніють; гнояться густою матерією, яку легко можна віддирату наче кавалки сира. При тім недужий терпить великі болі при поликанню напоїв і страв, а біль часто стріляє аж до ух.

Такий стан триває два, три, а часом і сім днів.

Комплікації цеї недуги і її наслідки звичайно не є грізні. Але часом може витворитися погана гноянка та закаження крови або т. зв. ангіна Людвика; а в випадках епідемії буває, що з такої недуги може витворитися запалення серця, запалення легенів, параліж і т. п.

Лікування. Недужого треба відокремити від здорових осіб, а саме лікування поручити лікареви, щоб передусім провірив причину запалення. Загалом треба дбати про прочищування горла через переполікування соляними розчинами та смарування ліками, які лікар припише.

2. Хронічне запалення мікдалків. (Chronic Tonsillitis).

Буває й хронічне або довготривале запалення мікдалків. Воно перешкоджає віддихови, так, що така особа звичайно ротом старається дихати. Воно робить недужого наклінним до заразливих недуг, а з того повстає остре запалення мігдалків, розширення шийних железів, всілякі боляки, дифтерія, а можливо й ревматизм та шкарлятина, а що найважніше, то це, що захоплені таким запаленням мікдалки бувають добрим провідником для бактерій сухіт.

Лікування того роду запалення треба конечно поручити лікареви, щоб запобіг якійсь поважнішій недузі. В тім випадку звичайно треба мікдалки вирізати.

3. Боляки в мікдалках. (Peritonsillar-Abcess-Quinsy)

Часами буває, що особи, колись недужі на остре або хронічне запалення мікдалків, можуть дістати боляки в мікдалках або поза ними. Така недуга проявляється подібно як остре запалення мікдалків, але вона є не остріша та спричинює крайне обезсилення недужого.

Прояви недуги. Мікдалки побільшені, червоні і напухлі водою, хоч не гнояться. Ця недуга може захопити лиш один або й обидва мікдалки. З уст недужого виходить тоді багато слини, а шийні желези напухають і ніжніють. При тім недужий дістає корчі горляних мускулів, так, що й уст отворити не може, а до того горло мойже цілком замкнене болячками.

Лікування. Прикладати горячі оклади до шиї; горло полокати горячою водою або лікарствами, які лікар припише. Поміч лікарська в тім випадку потрібна, бо звичайно треба недужому робити операцію та протинати боляк.

Від кількох літ — дуже добре ділає препарат „Солфа". Треба, щоби його лікар приписав і треба подавати його після вказівок.

4. Аденоїди. (Adenoids).

Аденоїде — це недуга, що знаменується головно перекровавленням железної структури або железних клітин гортанки. Цю недугу звуть часом „горляними тонсилями".

Це дуже поширена недуга серед дітей у віці від 5—10 літ; може бути унаслiджена по родичах. Головно діти в шкільнім віці занепадають на неї. Мокрі або вохкі околиці більше сприятливі цій недузі ніж сухі. Вона не виключена також часом і у старших осіб.

Прояви недуги аденоїдів виступають звичайно через затkання носа і віддих устами. Недужа дитина звичайно храпить в ночи; віддих у неї неправильний, сон неспокійний, перериваний немилими привидами і снами. Дитина тяжко віддихає, кашляє в ночі сухим кашлем, хоч не видно запалення, пчихає, бо катар в носі докучає, а виділини з носа часто перемішані з кровю. Уста такої дитини навіть в часі сну отворені.

Така дитина й на зовні виглядає нездорово. Лице у неї видовжене і без виразу, ніс западається по боках, уста отворені, горішна губа корчиться, а долішна щока звисає, піднебіння високе. Дитина така бліда й рости добре не може; слух має притуплений, говорить через ніс, шепелявіє; думки в неї розсіяні тай ум притуплений. Вона є наклінна до запалення дишних проводів, до астми, до запалення горла і т. п. Груди у неї звичайно висунені вперед неначе у курки, желези в шиї напухлі; вона й не травить добре і терпить часом на жолудкові недомагання. Крім цього має вона з часта біль голови і віддих у неї вонючий; в ночі мочить під себе, а часом і в конвульсії попадає.

Аденоїдів з зовні оком побачити не можна, але можна їх намацати пальцями; при тім мікдалки є звичайно побільшені. Тому саму недугу пізнається по зовнішних обявах, які я вище описав.

Лікування аденоїдів можливе тільки через лікарську операцію при ужиттю усипляючих засобів, причім звичайно також й самі мікдалки треба витинати. Коли операцію добре переведеться, то дитина рідко коли може попасти другий раз в ту недугу. По операції дитина скоро приходить до здоровля, але важне є, щоб те здоровля добре піддержувати та уважати, щоб дитина призвичаювалася відтак віддихати носом, а не устами.

На саме закаженя аденоїдами є добре подавати препарат „Солфа".

Увага! — Повищі матеріяли є взяті з книжки автора — „Украïнский Лікар" — (600 сторін друку, оправлена в полотно) котра в недовзі появиться з друку. Хто замовить книжку тепер, [illegible] ся її вже з оплатою почти за $3.00.

Пишіть до:

Dr. A. T. Kibzey,
11903 Jos. Campau Ave.,
Detroit, 12, Mich.

ЯК УНИКАТИ НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

Бюро Оборонної Транспортації каже, що через те, що перед Різдвом велике число людей подорожує, їздить на купно, тощо, то через неуважність трапляються нещасливі випадки. Щоби зменшити натовп на автобусах і трамваях та уникнути нещасливих випадків, БОТ дає такі вказівки:

Як їдете до міста на купно, то старайтеся робити це між десятою годиною рано і четвертою пополудни.

Як входите до автобуса, або трамваю, то замісць пхатися вперед, старайтеся чекати в „лайні".

Увійшовши до автобуса, чи трамваю — не стійте на переді, а старайтеся дістатись на самий зад. Входячи до автобуса, чи трамваю, майте напоготові дрібні гроші, бо інакше гальмуєте рух і робите неприємність іншим. Не вживайте на такі подорожі таксівок, хіба як конче треба. А як уже возьмете таксівку, то не будьте злі, як хтось другий з вами всяде. Купивши щось в місті, беріть пакунок з собою. Уважайте, що найкращим різдвяним дарунком цього року є воєнний бонд, або воєнні стемпси.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ТАРЗАН, ч. 1100. Запертий вихід.

Дівчата кинули горіючі куски суконки на сміття й воно розгорілося.

Побачивши полумінь, горилі стали втікати в поляці.

Дівчата стали бігти до виходу горіючого дому.

Але Тарзан станув їм на дорозі й задержав їх.